

Hyvinvointia vai käytännön haasteita? Kysely paljastaa, miten uusi hevosasetus näkyy tallien arjessa

Kiitan Suomen Hevosenomistajien Keskusliittoa mahdollisuudesta toteuttaa oikeustradenomin opinnäytetyöni uudesta hevosasetuksesta ja sen vaikutuksista hevosalan toimintaedellytyksiin. Aiheesta sovittiin juuri ennen asetuksen mahdollista korjauskäsittelyä, minkä vuoksi kokosimme ensin alustavan raportin kyselyn tuloksista opinnäytetyön pohjaksi.

Kyselyyn vastasi 906 toimijaa eri puolilta Suomea, ja kattaa 6 781 hevosta, lähes kymmenen prosenttia Suomen hevoskannasta. Kiitän kaikkia vastaajia. Tulokset vahvistivat sen, mitä näen työssäni kentällä:

Suomessa hevosia pidetään hyvin. Monet vaatimukset toteutuvat jo nyt Tulosten perusteella monet asetuksen keskeiset tavoitteet toteutuvat jo arjessa. Turpakosketus toteutuu 98 %:lla hevosista. Peräti 92 % ulkoilee yli kahdeksan tuntia päivässä, ja yli puolet hevosista tarhaa pareissa tai laumoissa yli 12 tuntia. Valtaosa hevosista on yli 350 m² tarhoissa, saa korsirehua vähintään neljä kertaa vuorokaudessa, ja yli puolella talleista käytössä on pihatto tai pihaton ja karsinatallin yhdistelmä. Lähtötilanne ei näyttäydä hyvinvoinnin kannalta ongelmallisena.

Hyvinvointi ja sääntely eivät ole sama asia Julkisessa keskustelussa sekoittuvat helposti hevosen hyvinvointi ja sääntelyn tulkinta. Valvonnan käytännöt, tuomioistuinten linjaukset tai todistustaakka ovat oikeudellisia kysymyksiä, eivät suoraan kerro hevosen voinnista, sillä hevonen voi voida hyvin, vaikka omistaja pohtii, miten korsirehun kuuden tunnin aikaraja osoitetaan valvonnassa.

Avoimissa vastauksissa moni totesi, että asetuksen vaatimukset tulisi olla itsestäänselviä, ja aineiston perusteella monella tallilla ne ovatkin. Haasteet liittyvät tilanteisiin, joissa toteutus on kallista tai käytännössä vaikeaa, eikä hyvinvointihyöty näytty suoraan suhteessa kustannuksiin. Kyse ei ole aina haluttomuudesta tai rahasta: rajoitteita voivat asettaa myös rakennus-

ja maankäytösäädökset, EU-tukiehdot, vuokratut tilat ja muut normit. Ratkaisu, joka toimii pienellä kotitallilla, voi 20 hevosen täysylläpilotallissa tarkoittaa merkittäviä investointeja, lisätyötä ja taloudellista riskiä.

Mikrosta makroon – kolme tasoa

Yksittäisen hevosen tasolla asetuksen vaikutus on usein hienosäätöä jo toimiviin käytäntöihin. Ratkaisut eivät ole yksiselitteisiä: vapaa heinä voi lisätä lihomisriskiä ja ruokintojen tihentäminen vähentää ihmisen lepoaikaa. Kysymys on usein toteutustavasta, ei siitä, onko hevosen hyvinvointi lähtökohtaisesti kunnossa. Tallitasolla vaikutukset muuttuvat konkreettisiksi. Vesihuolto, ruokinta, tarhojen hoito ja mahdollinen dokumentointi lisäävät työ-

määrää. Rakenteelliset muutokset voivat tarkoittaa tuhansien tai kymmenien tuhansien eurojen investointeja. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti yli kymmenen hevosen yrityksiin, ratsastuskouluihin ja yksinyrittäjiin. Suuri osa alan yrittäjistä toimii yksin eikä vuorokauteen tule lisää tunteja tai asiakkaiden maksukyky kasva automaattisesti kustannusten mukana. Koko alan tasolla asetus osuu tilanteeseen, jossa kannattavuutta rasittavat jo monet muut tekijät. Energian hinnan nousu, verotus ja YEL-muutokset, inflaatio jaostovoiman heikkeneminen näkyvät kustannuksissa, ja korkojen nousu vaikeuttaa investointeja. Samalla hevos- ja harrastajamäärissä on nähty laskua, ja kasvatuksessa trendi on ollut jyrkästi alaspäin muutaman vuoden. Tässä kokonaisuudessa asetus näyttäytyy monelle vain kortena, joka katkaisee kamelin selän.

Makrotasolla vaikutus ei synny yksittäisestä vaatimuksesta vaan päätösten summasta. Jos investointeja pidetään kannattamattomina, hevospaikkoja joudutaan vähentämään, laidunpaikkoja ei jatkossa tarjota tai kasvatuksessa luovutaan. Tämä heijastuu harrastusmahdollisuuksiin ja jopa hevosten genetiikkaan. Muutaman ison kasvattajan lopettaminen voi helposti näkyä sadan vuoden päähän.

Kasvatus, osaaminen ja alan rakenne

Kyselyn perusteella erityisesti kasvatus-toiminta voi kärsiä. Jos tilavaatimusten täyttäminen edellyttää suuria investointeja ilman realistista taloudellista vastinetta, moni ilmoittaa lopettavansa mieluummin kuin investoivansa. Vastausten mukaan hevosia on jo nyt ilmoitettu vähennettäväksi arviolta noin 250–444, pääosin siitostammoja. Tilanteessa, jossa varsamäärät ovat jo valmiiksi laskeneet, jokainen pois jäävä siitostamma merkitsee menetettyä jalostuslinjaa ja kaventaa tulevaisuuden valinnanvaraa.

Vaikutukset ulottuvat myös suuriin hevosiin. Monessa tapauksessa kyse on näennäisesti pienestä, 23–33 senttimetrin karsinamitoituksesta, joka kuitenkin kumuloituu koko tallin rakenteeseen ja voi tarkoittaa paikkojen vähenemistä tai mittavia remontteja. Samalla on vaikea yksiselitteisesti osoittaa, kuinka suuri hyvinvointihyöty tällaisesta muutaman kymmenen sentin muutoksesta syntyy yksittäiselle hevoselle, jos se muuten elää tutussa ympäristössä ja laumassa. Tallinpitäjille hevoset eivät ole numeroita tilastoissa, vaan yksilöitä, joihin liittyy vahva tunneside. Siksi päätökset myynnistä tai pois laittamisesta muutaman kymmenen

sentin mitoitusmuutoksen vuoksi voivat tuntua kohtuuttomilta. Jos olemme huolissamme hevosalan sosiaalisesta hyväksyttävyydestä, on tärkeää ymmärtää myös lainsäädäntötasolla, että valtaosalle omistajista hevonen ei ole hallinnollinen yksikkö vaan tärkeä yksilö.

Ei harrastusta yksin metsän keskelle

Ratsastuskoulut ja suuremmat tallit ovat lajin kivijalka, niiden kautta uudet harrastajat tulevat alalle, opitaan hevosista ja palvelut säilyvät. Jos toiminta hajautuu pieniin kotitalleihin, osaaminen, valvonta ja palveluiden saatavuus voivat heiketä. Siksi asetuksen vaikutuksia on arvioitava nyt, ei vasta myöhemmin. Suomessa hevosten hyvinvoinnin taso ja lajityypillisyyden huomioiminen on jo kansainvälisestikin erittäin korkea, ja sitä voidaan kehittää edelleen, kunhan samalavarmistetaan, ettei sääntely vahingossa heikennä alan elinvoimaa. Lopulta kysymys ei ole vain yksittäisistä vaatimuksista, vaan siitä, millaisen hevosalan haluamme tulevaisuudessa säilyttää.

Miisa Wikman